

De rol van mobiliteit bij regionale inkomensontwikkelingen

Jan-Willem Bruggink

Binnen de vier grote steden hebben de niet-verhuizende mensen een grote rol gespeeld in de gunstige inkomensontwikkelingen die daar hebben plaatsgevonden. Hun inkomensstijging compenseerde voor het aantrekken van immigranten met relatief lage inkomens. De gemeentes op het platteland hebben een minder gunstige ontwikkeling doorgemaakt. Daarbij spelen zowel verhuizenden als niet-verhuizenden een rol.

1. Inleiding

Inkomens binnen gemeentes veranderen door de in- en uitstroom van verhuizenden en migranten. Zo kunnen gemeentes opbloeien door de komst van goedverdienende forensen met een baan in een nabijgelegen grote stad, terwijl in andere plaatsen het gemiddelde inkomen daalt door het vertrek van jonge, goedopgeleide mensen, die naar de steden trekken voor werk of door de komst van migranten met lage inkomens. Gemeentes proberen daarom op verschillende manieren invloed uit te oefenen op het verhuisgedrag van hun inwoners. Een voorbeeld daarvan is de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek, beter bekend als de Rotterdamwet, die aan nieuwkomers in bepaalde wijken een inkomenseis stelt.

Voor het voeren van een effectief beleid op dit gebied is het van belang om een inzicht te krijgen in de omvang en aard van de verhuizingen en migratie en de consequenties daarvan voor de inkomens in de regio. Daarbij moet ook gekeken worden naar de inkomensontwikkeling van de niet-verhuizende bevolking.

In dit artikel wordt de invloed van verhuis- en migratiestromen op de ontwikkeling van de regionale inkomens voor de periodes 1996–2000 en 2000–2004 onderzocht. Afzonderlijke groepen die beschreven worden, zijn: personen die tussen Nederlandse gemeentes verhuizen, internationale migranten en personen die in dezelfde gemeente blijven wonen. Over de effecten van verhuizingen en migratie op de inkomensontwikkeling is ook al in eerdere studies gepubliceerd, echter hierbij stonden steeds de vier grote steden centraal (zie o.a. Latten et al. 2006; Latten en de Vries 2006; De Vries et al. 2006). In dit stuk gaat het ook om de andere gemeentes.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een nieuwe onderzoeksmethode. Allereerst wordt kort ingegaan op deze methode. Daarna wordt een aantal resultaten gepresenteerd.

2. Methode

Gegevensbestanden en inkomensbegrip

Om verhuizenden, migranten en blijvers te kunnen onderscheiden, is gebruik gemaakt van de paneldata van het

Regionaal Inkomensonderzoek (RIO), jaargangen 1996, 2000 en 2004. Door gebruik te maken van paneldata kunnen mensen in de tijd gevolgd worden. Met het begrip 'bevolking' wordt in dit artikel bedoeld: de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder, woonachtig in een particulier huishouden, waarvan van minimaal één huishoudenslid volledige inkomensgegevens bekend zijn.

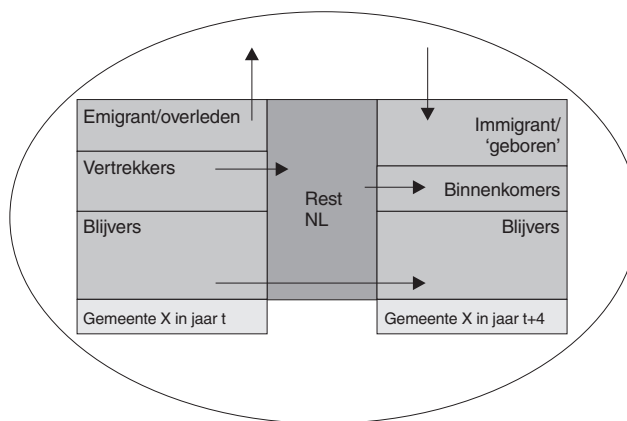
Per bevolkingsgroep en per gemeente is gekeken naar het gemiddelde inkomen van de steekproefpersonen. Met inkomen wordt in dit artikel het gestandaardiseerde besteedbare huishoudensinkomen bedoeld. De gemiddelde inkomens worden in dit onderzoek weergegeven als percentage van het Nederlandse gemiddelde dat voor alle onderzoeksjaren op 100 gesteld is.

Om gebieden in verschillende jaren met elkaar te kunnen vergelijken, wordt overal de gemeente-indeling van 1 januari 2005 gebruikt. In paragraaf 6 worden alle gemeentes gegroepeerd op basis van stedelijkheidsgraad.

Onderzochte groepen en mobiliteitsstromen

De RIO-data zijn voor twee periodes geanalyseerd: 1996–2000 en 2000–2004. Per periode worden de onderscheiden groepen en verhuisstromen beschreven. Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven (zie ook: Technische toelichting):

Schema 1
Bevolkingsgroepen en mobiliteitsstromen

Door de afbakening van het RIO-panel worden steekproefpersonen pas 'geboren' op vijftienjarige leeftijd. Aan het begin van een onderzoeksperiode zijn deze mensen 11 tot en met 14 jaar oud.

Immigranten en personen van 15 tot en met 18 jaar worden steeds als aparte groepen behandeld. Soms worden vertrekkers en binnenkomers onder de noemer 'verhuizenden' gezamenlijk beschreven. Verhuizenden binnen dezelfde gemeente worden beschouwd als blijvers. Dit geldt ook voor personen die na het begin van een periode uit een gemeente vertrekken en er voor het eind van die periode weer terugkeren.

3. Omvang en inkomensontwikkelingen per groep

Om de rol die verhuizenden, migranten en blijvers spelen bij de inkomensontwikkeling op waarde te kunnen schatten, is het van belang te weten hoe groot deze groepen zijn. Gekeken over periodes van vier jaar, zijn de meeste mensen blijvers. Dit geldt voor meer dan vier vijfde van de bevolking. Bijna 10 procent van de bevolking verhuist. De rest bestaat uit mensen die uit de bevolking verdwijnen of er nieuw bijkomen.

In de periodes 1996–2000 en 2000–2004 lopen de ontwikkelingen van de relatieve inkomensposities van deze groepen uiteen. De blijvers hebben zowel in 1996 als in 2000 een inkomen dat iets onder het landelijke gemiddelde ligt, maar weten zich in beide periodes licht te verbeteren.

De verhuizenden starten in beide periodes met een inkomenspositie die ruim boven het gemiddelde ligt, maar na verhuizing ligt het relatieve inkomen een stuk lager. Deze inkomensdaling is in de jaren 2000–2004 sterker dan in 1996–2000. Een verklaring hiervoor is de samenstelling van de groepen verhuizenden in deze periodes. Eind jaren negentig gaat verhuizen vaker samen met het vinden van een baan. Dat hangt samen met de oplevende economie in die periode. Verhuizen voor een nieuwe baan zal in het algemeen de inkomensontwikkeling rond de verhuizing positief beïnvloeden. In de periode 2000–2004 gaan verhuizenden minder vaak over van een werkloosheids- of uitkeringssituatie naar een situatie als werknemer. Overigens ligt de uiteindelijke inkomenspositie van verhuizenden nog steeds hoger dan bij blijvers.

De groepen emigranten/overledenen, 15 tot en met 18 jarigen en immigranten staan er qua inkomen duidelijk slechter voor. Over de inkomensontwikkeling van deze groep kan geen uitspraak gedaan worden, omdat ze per periode maar in één onderzoeksjaar zichtbaar zijn.

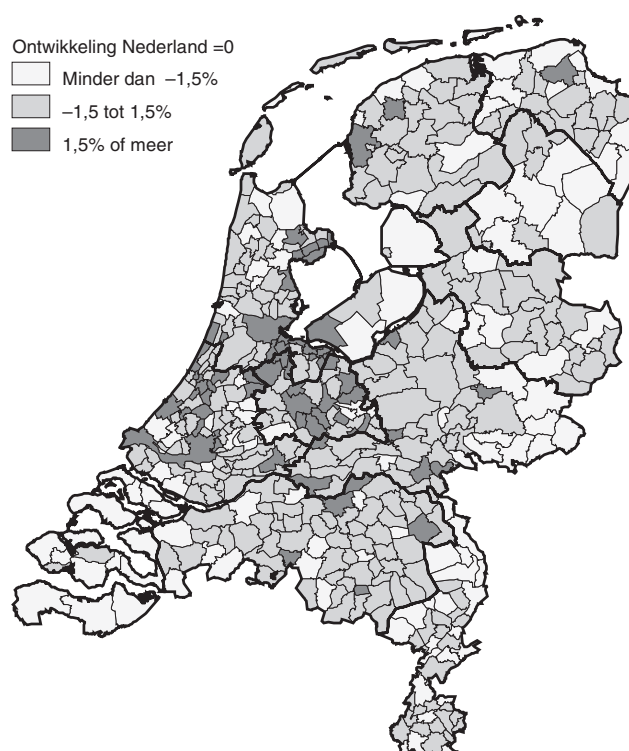
4. Inkomensontwikkeling van de blijvers per gemeente

Omdat niet-verhuizende mensen veruit het grootste deel van de bevolking vormen worden de inkomensontwikkelingen binnen deze groep in deze paragraaf in meer detail beschreven.

In de periode 1996–2000 is in de inkomensontwikkeling van de blijvende bevolking een geografisch patroon te zien. In de meeste gemeentes wijkt de ontwikkeling weinig af van de landelijke ontwikkeling, maar de sterke stijgers en dalers zijn niet willekeurig verspreid over het land. De gemeentes waar de inkomenspositie van de niet-verhuizende bevolking duidelijk daalt, liggen veelal in de plattelandsgebieden van Nederland. Gemeentes met blijvers die zich qua inkomen goed ontwikkelen, concentreren zich in het westen van het land. Onder deze stijgers vallen ook de vier grote steden.

In de jaren 2000–2004 laat de inkomensontwikkeling van de niet-verhuizende bevolking een meer divers patroon zien. Stijgers en dalers zitten over het hele land verspreid. Er zijn in totaal meer gemeentes met een positieve ontwikkeling dan eind jaren negentig.

1. Inkomensontwikkeling blijvers per gemeente, 1996–2000

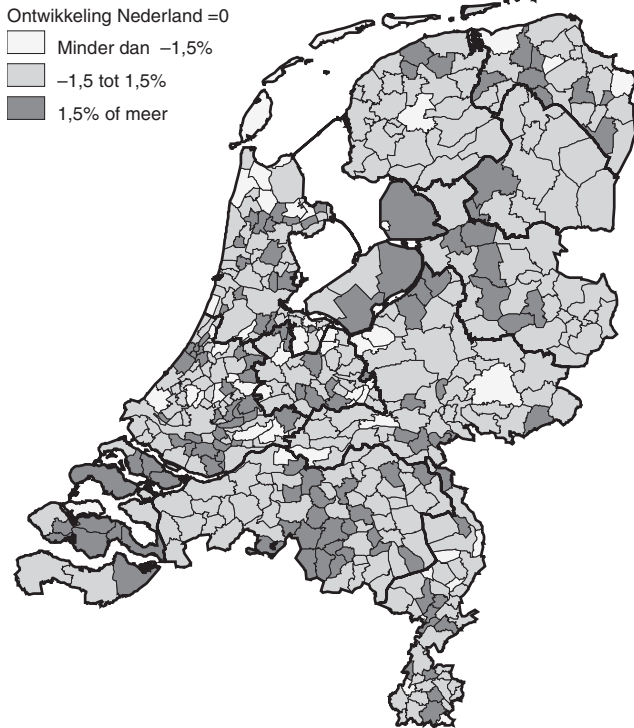

Staat 1
Omvang en inkomenspositie per groep

	1996–2000			2000–2004		
	Omvang	Inkomenspositie		Omvang	Inkomenspositie	
		1996	2000		2000	2004
	<i>x 1 000</i>			<i>x 1 000</i>		
Bevolking 15+, begin periode ¹⁾	11 600	100	100	11 800	100	100
Blijvers	9 900	99,9	100,1	10 100	99,8	100,3
Verhuizers	1 100	106,8	105,9	1 000	108,0	102,6
Emigranten/overledenen	600	90,0		700	91,1	
<i>Instream</i>						
Immigranten	300		92,3	200		90,3
11–14 jaar aan begin periode	700		91,7	700		94,9

¹⁾ Bevolking in particuliere huishoudens, exclusief personen in huishoudens zonder waargenomen inkomen of onvolledig jaarinkomen

2. Inkomensontwikkeling blijvers per gemeente, 2000–2004

In Rotterdam lag het gemiddelde inkomen ruim 9 procent onder het Nederlands gemiddelde, terwijl dat in Utrecht maar 1 procent was. Acht jaar later, in 2004, bevinden de grote steden zich in een betere positie. Ten opzichte van het Nederlands gemiddelde zijn ze allen naar boven opgeschoven. Rotterdam is nog steeds de grote stad met de laagste inkomens, maar de achterstand is teruggelopen tot minder dan 8 procent. In Utrecht is het gemiddelde inkomen zelfs tot boven het landelijke gemiddelde gestegen. Deze stijging heeft zich vooral voorgedaan in de periode 1996–2000. Alleen in Rotterdam weet de stijging zich ook in de eerste jaren van de 21ste eeuw door te zetten.

De blijvende bevolking ontwikkelt zich in alle vier grote steden beter dan de totale gemeentelijke bevolking, vooral eind jaren negentig. Blijkbaar hebben de blijvers in de grote steden meer dan gemiddeld geprofiteerd van de destijds oplevende economie.

Zowel de mensen die uit de steden vertrekken naar andere gemeentes binnen Nederland als de mensen die de omgekeerde route volgen, hebben relatief hoge inkomens²⁾. In Amsterdam en Den Haag liggen de gemiddelde inkomens van binnenkomers hoger dan die van de vertrekkers. Voor Utrecht is dat alleen in de jaren 1996–2000 het geval. In Rotterdam liggen de inkomens van vertrekkers en binnenkomers in beide perioden op hetzelfde niveau.

5. Invloed van mobiliteit op het inkomensniveau van de vier grote steden

In 1996 was de inkomenspositie van alle grote steden relatief ongunstig¹⁾. Onderling waren er behoorlijke verschillen.

Bij de immigranten zijn forse verschillen te zien tussen de vier steden. De immigranten in Amsterdam en Den Haag hebben gemiddelde inkomens die maximaal 5 procent onder het Nederlands gemiddelde liggen. In Utrecht en Rotterdam liggen deze inkomensniveaus echter tot ruim 20 procent onder het landelijk niveau. De aanwezigheid

Staat 2
 Inkomenspositie grote steden per groep (Nederland=100)

	1996–2000			2000–2004		
	1996	2000	Vershil	2000	2004	Vershil
Amsterdam						
Totale bevolking 15+	93,4	97,3	3,9	97,9	97,8	-0,1
Blijvers	92,5	96,9	4,4	96,8	97,3	0,5
Vertrekkers	106,7			111,7		
Emigranten/overledenen	84,3			91,7		
Binnenkomers		114,8			116,0	
Immigranten		99,6			99,6	
15 t/m 18 jarigen		76,0			82,0	
Rotterdam						
Totale bevolking 15+	90,8	91,3	0,4	91,7	92,3	0,6
Blijvers	90,1	91,9	1,8	91,3	92,7	1,4
Vertrekkers	103,8			104,9		
Emigranten/overledenen	80,8			80,9		
Binnenkomers		103,8			103,6	
Immigranten		80,3			79,5	
15 t/m 18 jarigen		76,4			81,7	
's-Gravenhage						
Totale bevolking 15+	96,9	98,9	2,0	99,3	99,0	-0,2
Blijvers	96,7	99,4	2,7	99,0	98,6	-0,4
Vertrekkers	102,1			105,1		
Emigranten/overledenen	92,2			95,7		
Binnenkomers		108,2			109,6	
Immigranten		95,0			97,2	
15 t/m 18 jarigen		82,6			86,4	
Utrecht						
Totale bevolking 15+	99,0	101,3	2,3	102,2	101,7	-0,5
Blijvers	98,2	101,3	3,1	101,3	101,8	0,4
Vertrekkers	107,3			113,8		
Emigranten/overledenen	87,7			90,4		
Binnenkomers		114,6			112,7	
Immigranten		87,6			85,0	
15 t/m 18 jarigen		84,0			88,3	

van vele multinationals en internationale instellingen in Amsterdam en Den Haag kan een verklaring zijn voor deze verschillen. Deze bieden goedbetaalde banen voor hoog opgeleide immigranten uit westerse landen.

Het doorsnee inkomen van 15 tot en met 18 jarigen in de vier grote steden ligt een vijfde onder het Nederlands gemiddelde. In deze steden zijn niet-westerse allochtonen in de jongere leeftijdsgroepen oververtegenwoordigd. Deze hebben gemiddeld een lagere positie op de inkomensladder.

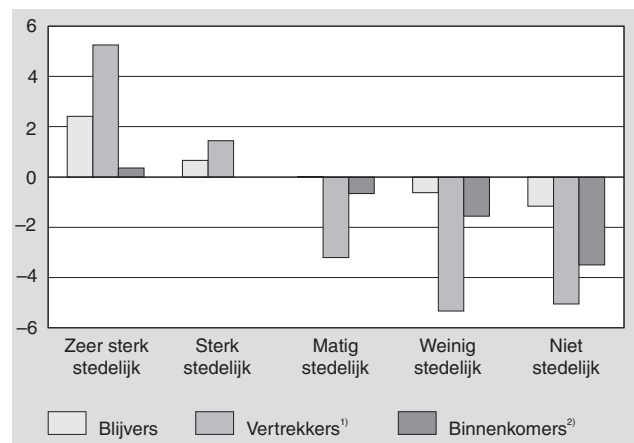
6. Inkomens in niet stedelijke gebieden blijven achter

In de periode 1996–2004 blijft de relatieve inkomensontwikkeling in de plattelandsgemeentes van Nederland achter bij de meer verstedelijkte gemeentes. Hierbij spelen zowel de blijvers als de verhuizenden een rol.

In de (zeer) sterk stedelijke gemeentes maakten de blijvers in de jaren 1996–2000 een positieve inkomensontwikkeling door. Van de blijvende bevolking in de niet of weinig stedelijke gemeentes daalde in deze periode het relatieve inkomen. Blijkbaar profiteerde de bevolking in de (zeer) sterk stedelijke gemeentes meer van de oplevende economie eind jaren negentig dan die in de landelijke gemeentes. Een verklaring hiervoor is het relatief hoge werkloosheidspercentage in de stedelijke gemeentes aan het begin van de periode. Hierdoor was er meer inkomenswinst te behalen. In de periode 2000–2004 ontwikkelt de blijvende bevolking zich overal licht positief.

Bij de verhuizenden is in de periode 1996–2000 een opvallend verschil te zien als gekeken wordt naar de mate van stedelijkheid van de herkomst- en bestemmingsgemeentes. Een vertrek uit zeer sterk stedelijke gemeentes gaat gepaard met een relatieve inkomensstijging. Waarschijnlijk is hier de suburbanisatie van welvarende dertigers te zien. Het vertrek uit niet of weinig stedelijke gemeentes gaat juist gepaard met een daling. Ook bij mensen die een gemeente binnenkomen, is dit patroon te herkennen. Nieuw-

3. Inkomensontwikkeling ten opzichte van het Nederlands gemiddelde (=100) van blijvers, vertrekkers en binnenkomers naar stedelijkheid, 1996–2000

¹⁾ De inkomensontwikkeling die gepaard is gegaan met het vertrek uit een gemeente met een bepaalde stedelijkheidsgraad.

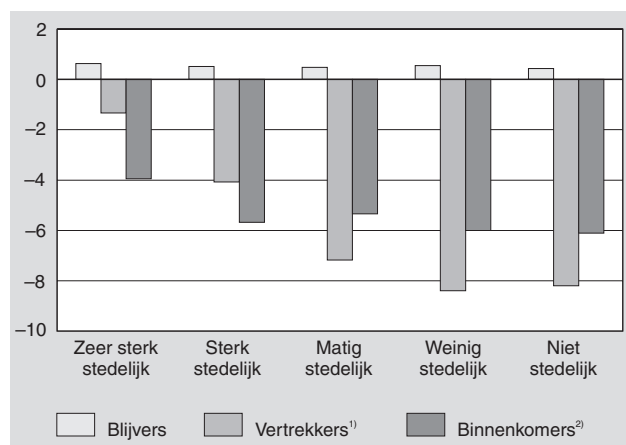
²⁾ De inkomensontwikkeling die gepaard is gegaan met de komst naar een gemeente van een bepaalde stedelijkheidsgraad.

komers in de zeer sterk stedelijke gemeentes wisten hun inkomenspositie licht te verbeteren, terwijl ze in weinig of niet stedelijke gemeentes een relatieve inkomensdaling doormaakten.

In de periode 2000–2004 is de inkomenspositie van alle vertrekkers aan het eind van de onderzoeksperiode slechter dan daarvoor, ongeacht de mate van stedelijkheid van de vertrekgemeente. Dat geldt ook voor de binnenkomers. De daling is het sterkst in de weinig en niet stedelijke gemeentes en het minst in de zeer sterk stedelijke gemeentes.

De niet stedelijke gemeentes nemen een middenpositie in als gekeken wordt naar de inkomens van immigranten en mensen van 15 tot en met 18 jaar. De gemeentes met de hoogste inkomens aan en hebben ook de meest welvarende jongeren.

4. Inkomensontwikkeling ten opzichte van het Nederlands gemiddelde (=100) van blijvers, vertrekkers en binnenkomers naar stedelijkheid, 2000–2004

¹⁾ De inkomensontwikkeling die gepaard is gegaan met het vertrek uit een gemeente met een bepaalde stedelijkheidsgraad.

²⁾ De inkomensontwikkeling die gepaard is gegaan met de komst naar een gemeente van een bepaalde stedelijkheidsgraad.

7. De rol van mobiliteit samengevat

Aan de hand van een nieuwe onderzoeksmethode is in dit artikel de rol van mobiliteit bij de gemeentelijke inkomensontwikkelingen geanalyseerd. De onderzoeksperiodes 1996–2000 en 2000–2004 laten verschillende ontwikkelingen zien, die ook weer per gemeente anders zijn. Zo is de inkomensontwikkeling in de vier grote steden gunstig geweest, met name eind jaren negentig. De niet stedelijke gemeentes in Nederland kennen een negatievere ontwikkeling.

Ook de onderscheiden bevolkingsgroepen, blijvers en de verschillende uit- en instromers, laten soms tegenstrijdige inkomensontwikkelingen zien. De groep blijvers is kwantitatief veruit het grootst, waardoor deze een grote invloed heeft op de inkomensontwikkeling. Het aantrekken van relatief arme nieuwkomers in een gemeente gaat daardoor niet altijd gepaard met een negatieve inkomensontwikkeling van de gemeente als geheel.

De onderzoeksmethode zoals hier gepresenteerd, kan ook worden toegepast op wijk- of buurtniveau. Dan kan ook ge-

analyseerd worden, wat de rol van verhuizingen binnen de steden is bij de inkomensontwikkeling.

Technische toelichting

Onderzoeksgegevens

Het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) is een panelonderzoek dat wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek sinds 1994. Het is een steekproef uit de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder met een steekproeffractie van 0,167. De steekproefpersonen worden door de jaren heen gevolgd. Jaarlijks wordt er een bijtrekking gedaan voor immigranten en vijftienjarigen. Emigranten en overledenen worden jaarlijks uit de steekproef verwijderd.

In het onderzoek behorende bij dit artikel zijn alle steekproefpersonen van 15 jaar en ouder uit het RIO meegenomen op voorwaarde dat ze in een particulier huishouden wonen en dat van minimaal één lid van het huishouden volledige inkomensgegevens bekend zijn. Dit houdt onder andere in dat studenten en mensen die leven in instellingen niet zijn meegenomen. Er is gebruikt gemaakt van de RIO-bestanden van de jaren 1996, 2000 en 2004.

Inkomen

Per deelpopulatie en per gemeente is gekeken naar het gemiddelde inkomen van de steekproefpersonen. Met inkomen wordt in dit artikel het gestandaardiseerde bestedbare huishoudensinkomen bedoeld. Het bestedbare inkomen is gelijk aan het *bruto inkomen* verminderd met de betaalde overdrachten en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. Om inkomens van huishoudens van verschillende grootte en samenstelling vergelijkbaar te maken wordt het inkomen gestandaardiseerd. Hiertoe wordt het bestedbare huishoudensinkomen gedeeld door een equivalentiefactor. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Het gehanteerde inkomensbegrip geeft de koopkracht van mensen weer.

De gemiddelde inkomens worden in dit onderzoek weergegeven als percentage van het Nederlandse gemiddelde inkomen. Hierdoor wordt inzichtelijk hoe het inkomen van een deelpopulatie in een bepaalde gemeente zich verhoudt tot het Nederlandse gemiddelde. Ook is het op deze manier gemakkelijker inkomensgegevens van verschillende jaren te vergelijken. Het gemiddelde inkomen van Nederland wordt voor alle onderzoeksjaren gesteld op 100. Het gemiddelde gestandaardiseerd huishoudensinkomen per persoon van 15 jaar en ouder lag in 1996 op € 16 300. Dit groeide via € 19 000 in het jaar 2000 naar € 22 900 in 2004.

Stedelijkheid

De stedelijkheid van een gemeente wordt bepaald op basis van de omgevingsadressendichtheid, het aantal adressen per vierkante kilometer. De klassen lopen van minder dan 500 adressen tot meer dan 2 500 adressen. Er zijn twaalf zeer sterk stedelijke gemeentes: Groningen, Utrecht, Amsterdam, Haarlem, Delft, Den Haag, Leiden, Rotterdam, Rijswijk, Schiedam, Vlaarding en Leidschendam-Voor-

burg. Verder zijn er de klassen: sterk stedelijk (56 gemeentes), matig stedelijk (93), weinig stedelijk (160) en niet stedelijk (146).

Toelichting bij Schema 1

In het schema in paragraaf 2 zijn de onderscheiden groepen en verhuisstromen schematisch weergegeven. Links is de gemeente X in jaar *t* te zien. De bevolking van gemeente X bestaat in dat jaar uit mensen die vier jaar later ook in gemeente X wonen (blijvers), mensen die vier jaar later in een andere Nederlandse gemeente wonen (vertrekkers) en mensen die vier jaar later niet meer tot de populatie behoren (emigrant/overleden). Rechts is dezelfde gemeente te zien met de bevolkingsopbouw van vier jaar later. Mensen die ook vier jaar eerder in die gemeente woonden (blijvers), mensen die vier jaar eerder in een andere Nederlandse gemeente woonden (binnenkomers) en nieuwkomers in de populatie. Deze laatste deelpopulatie bestaat uit mensen die zijn geïmmigreerd gedurende de vier voorgaande jaren, of die in die periode 'geboren' zijn. Het begrip 'geboren' betekent in de context van dit onderzoek: het bereiken van de vijftienjarige leeftijd in de voorliggende vier jaar. Er vallen dus steekproefpersonen van 15 tot en met 18 jaar in deze groep.

Literatuur

Latten, J., Nicolaas, H., en Hamers, B., 2006. *De prijs van migratie*. Bevolkingstrends 54(1). CBS, Heerlen/Voorburg.

Latten, J. en Vries, A de, *Hoger inkomen in grote steden door veranderende verhuisspatronen*, CBS-webmagazine, 4 december 2006.

Vries, A de, Hamers, B. en Latten, J., 2006. *Inkomensdynamiek en achterliggende verhuisstromen*. Bevolkingstrends 54(4). CBS, Heerlen/Voorburg.

Noten in de tekst

¹⁾ De resultaten voor de grote vier steden zoals gepresenteerd in dit artikel wijken op een aantal punten af van de cijfers over de vier grote steden in de studie van De Vries et al. (2006). Daarvoor zijn verschillende oorzaken. Ten eerste worden verschillende databronnen gebruikt: het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) enerzijds (De Vries et al. 2006) en het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO) anderzijds. Uit het SSB is een indicator van het inkomen gebruikt, die beperkt is en uitgaat van het persoonlijk inkomen. Dit inkomensbegrip omvat de volgende bestanddelen van het bruto inkomen van een persoon: inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (m.u.v. kinderbijslag). Ook betreffen de gegevens de gehele Nederlandse bevolking. Uit het RIO is een uitgebreider inkomensbegrip gebruikt, waarbij rekening is gehouden met het huishouden waarvan mensen deel uitmaken. Alleen gegevens van personen van 15 jaar en ouder zijn opgenomen.

Ten tweede gaat het om verschillende onderzoeksperiodes. Het onderzoek van De Vries et al. (2006) beslaat de periode 1999–2002. In dit artikel worden de periodes 1996–2000 en 2000–2004 besproken. Het gaat dus ook om meer recente cijfers. Ten derde zijn er afwijkende regionale gebiedsindelingen gebruikt: gemeentegrenzen 1999 (De Vries et al. 2006) tegenover gemeentegrenzen 2005.

²⁾ In de praktijk trekken de grote steden relatief veel studenten aan. Deze groep wordt gekenmerkt door een laag gemiddeld inkomen. Door de populatieafbakening die in dit onderzoek is gebruikt, waarbij alleen naar mensen in particuliere huishoudens is gekeken, is de invloed van studenten niet meegenomen. Als dit wel was gebeurd zou de gemiddelde inkomenspositie van verhuizenden naar de vier grote steden lager zijn.